

сунутий професійно-орієнтований — Vantage professional), що є стандартними вимогами на здобуття ступеня бакалавра.

Розробляючи програму «Англійська мова для професійного спілкування» для студентів економічних спеціальностей, ми виходили з наступних положень: 1) ESP — English for Specific Purposes — це англійська мова для професійного спілкування, що передбачає вивчення іноземної мови в певній сфері/галузі, абсолютними характеристиками якої є: відповідність конкретним потребам суб'єктів навчання; застосування методології та видів діяльності, характерних для даної спеціальності; зосередження на мовному матеріалі з точки зору граматики, лексики, мовного реєстру, дискурсу та жанру. До варіативних характеристик відносяться: використання методології, відмінної від тієї, яка застосовується при навчанні «General English» — «Англійська мова загального вжитку»; розробка програми для дорослого контингенту рівнів «intermediate» та «advanced».

2) ESP нетотожне поняттю «Business English» — «Ділова іноземна мова». Викладання ділової іноземної мови як аспекту іноземної мови для професійного спілкування (іноземної мови спеціального вжитку) здійснюється поетапно, починаючи з II курсу (від ознайомлення з діловою кореспонденцією до самостійного написання контрактів та листів різних видів).

Все вищезазначене надає нам підґрунтя розглядати розроблену кафедру «Програму з англійської мови для професійного спілкування» як адекватну цілям навчання інноваційну складову навчального процесу

*Т. І. Гунько, старш. викл.,
кафедра німецької мови*

АВТОНОМІЯ І ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Під час дидактичних дискусій про цілі і методи вивчення іноземної мови центр уваги у цьому процесі перемістився на людину — учня, студента чи будь-якого дорослого. Поряд з такими дидактичними поняттями, як орієнтація та диференціація учнів, стратегія навчання, рефлексія навчального процесу та інші, ідуть спроби, щоб перспективи тих, хто вивчає іноземну мову, оцінити та залучити до дидактичних дискусій. Було зазначено, що без активної участі учнів

про прогрес у навчанні не може бути мови. В дискусії про автономію при вивченні іноземної мови посилаються на концепцію викладання, в якій учень чи студент є відправною точкою усіх міркувань та рішень. Тобто, в центрі навчально-виховного процесу стоїть людина. Автономія — це уміння та навички учня чи студента самостійно взяти на себе відповідальність за своє особисте навчання (самостійна робота — самонавчання — самоосвіта).

Формування умінь та навичок самостійного навчання у підростаючого покоління починається у школі. Розвиток у школярів потреби в подальшій самоосвіті, самоудосконаленні і самовихованні розглядається методиками як невід'ємна частина всього навчально-виховного процесу. Навчати самостійно працювати — це значить навчати трудитися. Ми знаємо, що як би добре не було проведено заняття з іноземної мови, саме по собі воно не може забезпечити засвоєння предмету, тому що при відсутності іншомовного середовища потрібна ціленаправлена і організована практика. Можна привести аналогію з навчанням гри на музичному інструменті, коли, як відомо, не можна навчитися грати тільки на заняттях з викладачем в урочний час, потрібно багато самостійно працювати (грати) дома. Отже, середня школа повинна не тільки закласти основи самоосвіти, а й надати їй масового характеру, забезпечивши при цьому реалізацію дидактичного принципу переходу від навчання до самонавчання і тим самим підготувати до навчання у вищих навчальних закладах. Методи навчання повинні бути зорієнтовані в значній мірі на активну самостійну пізнавальну діяльність учнів. Поняття «готовність до автономії» при вивченні іноземної мови включає такі компоненти: глибокі і стійкі загальноосвітні знання, як основа самоосвіти; спонукальні мотиви; стійкі пізнавальні інтереси; усвідомлення значення постійного поповнення знань; навички самостійного оволодіння знаннями, використовуючи різні джерела і в різних формах (читання, аудіювання, спостереження, експеримент і т. п.); сформовані операції розумової діяльності (аналіз, порівняння, синтез, виділення головного і т. п.); виділення проблем та вибір шляхів їх вирішення; уміння самоорганізації пізнавальної діяльності.

Фактори успішності, які потрібні для самостійного навчання при вивченні іноземної мови без допомоги учителя, є: хороше володіння технікою читання, письма, вміння будувати речення, швидко і правильно працювати з словником, уміння правильно перекладати з іноземної мови на рідну. Необхідними засобами для цього можуть бути комп'ютерні чи лінгафонні програми для самонавчання, дидактичний роздатковий матеріал для індивіду-

альної та парної роботи, економічна, політична, художня література, газети, журнали і т. п.

Як сприяти автономії? Як організувати регулярну самостійну роботу на занятті при вивченні іноземної мови? Для цього необхідно створити мовленнєву атмосферу на занятті чи надати цілу низку матеріалів для самостійного опрацювання, коли не всі студенти є творчими особистостями і до того ще не мають бажання додатково працювати. У такому випадку все буде залежати від компетентності, творчості і фантазії викладача. Можна навести кілька прикладів залучення студентів до самостійної творчої роботи.

1. Рольова гра. Досвід показує, що рольова гра, в якій беруть участь студенти однієї групи, створює сприятливі умови для розвитку як підготовленого, так і не підготовленого мовлення на іноземній мові. Наприклад, на першому курсі (за програмою «Німецька мова за професійним спрямуванням») при вивченні розділу «Das Studium» після опрацювання лексичного та граматичного матеріалу, текстів та вивчення напам'ять діалогів, студентам дається самостійне творче завдання: підготувати рольову гру «Unsere Uni». Студенти пишуть сценарій, розподіляють і вивчають ролі, готують наочність (схеми, таблиці, фотографії, емблеми, сувеніри і т.п.). Заключне заняття можна провести у вигляді екскурсії, якщо будуть запрошені іноземні гості, або в аудиторії, куди можна запросити іншу групу.

2. Після самостійно опрацьованого тексту «Möchten Sie wissen zu welchem Menschentyp Sie gehören?» з розділу «Buntes Allerlei» цього самого посібника студенти отримують завдання: написати характеристику одного із студентів групи, намалювати шаржі на одногрупників, принести фотографії з обкладинок журналів. На занятті студенти по черзі дають характеристику (підготовлене мовлення) своїм товаришам, інші відгадують, якщо не відгадав ніхто, тоді показується шарж. Далі пропонується визначити тип людини на фото і описати зовнішність (непідготовлене мовлення). Якщо залишається час, можна запропонувати студентам назвати характерні особливості представника тієї чи тієї нації (наприклад: українця, німця чи англійця).

3. По темі «Ich lerne Deutsch» можна провести дискусію. «Diskutieren Sie das Problem: Ein Student in ihrer Gruppe ist schlecht in Deutch. Er meint, dass er es nie brauchen wird. Beweisen Sie ihm, dass er sich irrt.» Під час дискусії наводяться об'єктивні фактори, які можуть спонукати до вивчення німецької мови (колективні підприємства, міста-побратими, зовнішньополітичний курс України і т. д.). Студенти дають поради, як можна ліквідувати прогалини і відставання від програми (підготовлене мовлення). Тут же,

можна обговорити питання автономії при вивченні іноземної мови. Запропонувати, наприклад, вести щоденник, в якому написати план свого навчання, або чого він хоче досягти: добре читати, знати граматику, вміти підтримати бесіду, володіти лексикою і т. д. Напроти кожного пункту плану записати, що для цього потрібно зробити, наприклад, для початку прочитати і перекласти нескладний текст, вивчити слова, проаналізувати граматичні явища, скласти план тексту у формі запитань, прочитати ще один раз і, відповідаючи на запитання, спробувати його переказати. Потім кожний пункт плану самооцінюється, наприклад, я можу..., я розумію..., я умію..., вивчити..., повторити..., запитати... і т. д.

4. Міжпредметні зв'язки сприяють підвищенню загального рівня знань, активізують розумову діяльність, розвивають вміння самостійно працювати, створюють можливості для покращення знань з іноземної мови. Наприклад, при вивченні теми «Bedürfnisse. Bedarf. Güter.» студентам, які добре засвоїли матеріал даної теми, дається завдання підготувати усне повідомлення, але на основі знань, отриманих на лекційних та семінарських заняттях з основ економіки.

Отже, такий підхід до організації самостійної роботи дозволить частково переорієнтувати контроль за організацією замовчання з викладача на самого студента, що також позитивно впливає на формування професійних якостей студента як майбутнього фахівця. Ми зупинилися лише на деяких проблемах, які потрібні вирішувати для модернізації середньої та вищої школи, наближення їх до європейських вимог. Їх вирішення значно полегшить процес входження у світову освітянську спільноту. Ми маємо готувати спеціалістів — висококласних і конкурентоздатних на світовому ринку — в першу чергу для своєї держави.

*Т. М. Гусак, канд. пед. наук, доц.,
кафедра управління трудовими
ресурсами та маркетингу*

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИЧНОЇ АВТЕНТИЧНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

«Автентичність» у перекладі з англійської означає «природний». Цей термін використовується для характеристики текстів, що використовуються на уроках. За останні роки все більше і біль-